

Nome kommune
Ringsevja 30
3830 Ulefoss

Deres ref.: 032/25	Vår ref.: GG	Dato: 11.09.2025
--------------------	--------------	------------------

Høringsuttalelse – alternativer for en fremtidig mineralpark i Nome kommune, ift. gruvedrift på Fen.

NHO, NHO Vestfold og Telemark og Norsk Industri viser til høring på alternativer for en fremtidig mineralpark (industriområde) i Nome kommune ifm. gruvedrift på Fensfeltet.

Høringen omfatter to alternative plasseringer av mineralparken, dvs. Nukedalen og Bærevann.

NHO, NHO Vestfold og Telemark og Norsk Industris utgangspunkt er at mineralforekomsten på Fensfeltet er unik i lokal, nasjonal, europeisk og internasjonal betydning. Europas største forekomst av sjeldne jordartsmetaller (Rare Earth Elements (REE)) ligger på Fensfeltet i Nome kommune i Telemark.

NHO, LO, Norsk Industri, Norsk Arbeidsmandsforbund og Norsk Bergindustri utarbeidet i 2022 en strategi for en norsk satsing på utvinning av sjeldne jordarter og tilhørende verdikjede for produksjon av permanentmagneter. Utgangspunktet for strategien var forekomsten av sjeldne jordartsmetaller på Fen.

Sjeldne jordartsmetaller (Rare Earth Elements (REE)) er av både EU og NATO ansett som noen av de mest kritiske råmaterialene. De sjeldne jordartsmetallene som skal utvinnes på Fen er også rangert av EU-kommisjonen som de aller mest kritiske råvarene for Europeisk industri mht. forsyningssikkerhet. REE benyttes i det meste av moderne teknologi som muliggjør økonomisk vekst, i tillegg til i forsvarsmateriell, helseteknologi, mv. Permanentmagneter (supermagneter) er også en avgjørende bestanddel i løsninger for reduksjon av klimagassutslipp, f.eks. i produkter som vindkraftturbiner og i elbil-motorer. Permanentmagneter inneholder en betydelig andel REE. Rare Earth Norways prosjekt i Nome er derfor inkludert i det internasjonale samarbeidet Minerals Security Partnership.

Det er i dag ingen utvinning av sjeldne jordarter i Europa. Kina har en helt dominerende posisjon globalt når det gjelder utvinning og prosessering av REE. Utvinning av REE fra Fensfeltet vil være et betydelig bidrag til økt selvforsyning av kritiske råmaterialer i Europa og til våre vestlige allierte. I tillegg ligger Fensfeltet svært gunstig til med tanke på å kunne etablere en komplett verdikjede fra mineralutvinning i Nome kommune, til videreforedling, og forhåpentligvis også produksjon av permanentmagneter på Herøya. Dette vil danne grunnlag for industriell vekst og nye arbeidsplasser i Telemarks-regionen. Etablering av slike verdikjeder vil også ha avgjørende betydning for Norge og Europas evne til å øke vår selvforsyningsgrad av kritiske råvarer og industriprodukter der REE er innsatsfaktorer.

NHO, NHO Vestfold og Telemark og Norsk Industri er opptatt av at den nye mineralparken i Nome ivaretar industriens behov slik at mineralprosjektene lykkes. Vi har ikke tilstrekkelig lokal kunnskap til å kunne vurdere de to alternativene opp mot hverandre, men vi registrerer at industriaktørene og konsekvensutredningene peker på Bærevann som klart best mht. mineralindustriell attraktivitet. Vi er opptatt av mineralparken lokaliseres slik at mineralindustrien i Nome og industrimiljøet på Herøya i størst grad kobles sammen. Dette vil

styrke det industrielle samarbeidet i regionen og redusere transport til og fra mineralparken, med tilhørende reduserte nærmiljøkonsekvenser fra aktivitetene. Den strategiske nærheten til industrimiljøene i Grenland er viktig både for å utvikle biprodukter av avgangsmassene, og for å kunne bygge en regional verdikjede for uttak og videreforedling av REE.

Prosjektets nærhet til eksisterende og planlagte infrastruktur, som nasjonalt/regionalt strømmnett, riksveg 36, samt den strategiske nærheten til det prosessindustrielle miljøet i Herøya og dypvannshavn i Grenland er avgjørende fordeler, som styrker prosjektets gjennomførbarhet.

Konsekvensutredningen konkluderer med at etablering av Fensfeltet mineralpark vil føre til et meget stort inngrep i natur og landskap og gi store konsekvenser både lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt. Hvilke konsekvenser som dominerer, vil kunne variere med ulike perspektiv, f.eks. det lokale perspektivet versus det nasjonale/ internasjonale perspektivet.

NHO, NHO Vestfold og Telemark og Norsk Industri er opptatt av at konsekvensene for natur, kulturmiljø, friluftsliv, klima og miljø minimeres så mye som mulig. Fagutredningene som er utarbeidet har ulik grad av usikkerhet for ulike tema. Det er derfor viktig at konsekvensutredningen suppleres med informasjon som fremkommer i høringsrunden.

Vi anbefaler at industriaktørene utfordres på hvilke tiltak som kan gjennomføres for å redusere de negative konsekvensene så mye som mulig. Det er viktig at det blir sett på mulige kompenserende og avbøtende tiltak for begge de aktuelle alternativene, før kommunen tar en endelig lokaliseringsbeslutning for den nye mineralparken.

Eksempelvis har vi informasjon om at Rare Earth Norways konsept vil legge beslag på mindre arealer enn det som legges til grunn i konsekvensutredningen. Slik vi skjønner det vil det blant annet være mulig å utelate en del av arealene som er forutsatt brukt til deponi i konsekvensutredningen, slik at viktige naturverdier ivaretas. Tilsvarende bør industrien utfordres på hvilke tiltak som reduserer belastningen for vannmiljø, lokale utslipp til luft, kulturminner og landskapsinngrep, støy, mv.

Vi registrerer for øvrig at alternativet Nukedalen er det områdealternativet som trolig vil påvirke friluftslivet mest negativt. Erfaringsmessig har industriprosjekters påvirkning på friluftslivet stor betydning for innbyggerne som bor og lever i en kommune. NHO, NHO Vestfold og Telemark og Norsk Industri anbefaler at kommunen utfordrer industrien på hvordan mineralvirksomheten kan foregå slik at konsekvenser for friluftslivet minimeres.

Av hensyn til den lokale aksepten for etableringen av en ny mineralpark i Nome vurderer vi det til å være viktig også å vurdere de ulike logistikk-korridorene, inkludert arealbeslag og effekt for naboene.

Ifølge konsekvensutredningen vil gruvedrift i Nome vil gi økt bosetting i regionen som følge av direkte sysselsatte i gruvevirksomheten og sysselsettingseffekten i andre næringer. Det er imidlertid usikkert hvor i regionen bosettings- og næringsvekst vil komme. Dette er uavhengig av valg av område. Utredningen vurderer også at tiltaket potensielt kan svekke kommunens utgangspunkt som en attraktiv bostedskommune, i form av blant annet reduserte natur- og friluftskvaliteter og økt lokal forurensning. Ifølge utredningen vil derfor mineralaktivitetene kunne gi begrensede ringvirkninger og økonomisk effekt for kommunen.

NHO, NHO Vestfold og Telemark og Norsk Industri er trygge på at mineralutvinning på Fensfeltet vil generere aktivitet både i Nome kommune og i regionen. Vekst i Grenland er positivt for det arbeidsmarkedet som Nome er en del av. Ny aktivitet vil medføre direkte arbeidsplasser og indirekte gjennom kjøp av varer og tjenester fra lokale og regionale underleverandører. Vår erfaring at nye industriprosjekter gir arbeidsplasser, økte inntekter til kommunen og større muligheter til videreutvikling av lokalsamfunn, sentrumsutvikling og kommunale tilbud. Både eksisterende og ny næringsvirksomhet er grunnlaget for at folk vil bo og bosette seg i Nome og for at disse menneskene skal kunne skape seg gode liv i kommunen. Norsk Industris ringvirkningsanalyse for kraftforedlende industri dokumenterer

hvordan industrien danner grunnlag for arbeid og verdiskapning i lokalsamfunn, og for store og små bedrifter som leverer varer og tjenester som industrien er avhengig av. I sum er vår erfaring at ny industri gir positive nytteverdier i form av næringsutvikling, arbeidsplasser, kompetansebygging, bosetning, skatteinntekter og bærekraftig utvikling av lokalsamfunnet.

Vi ønsker Nome kommune lykke til med valg av lokasjon til en fremtidig mineralpark ifm. gruvedrift på Fen. Vi stiller oss til disposisjon for kommunen hvis det er noe vi kan bidra med.

Men vennlig hilsen

NHO Vestfold og Telemark

NHO

Norsk Industri

Kristin Saga
Direktør

Per Øyvind Langeland
Næringspolitisk direktør

Jeanette Iren Moen
Direktør